

ініціативні зміни цін. Підприємство може допустити такі відхилення від політики ціноутворення: заплановані цінові знижки; торгові знижки; заплановані знижки цін як засоби стимулювання збуту; незаплановане низьке зниження цін – "цінова війна".

Таким чином, можна стверджувати, що процес формування цінової політики підприємства є дуже складним, багатограним і передбачає передусім неодмінний контроль за виконанням цінової стратегії підприємства і врахування всіх чинників, які можуть впливати на здійснення цього процесу.

Література

1. Закон України "Про ціни і ціноутворення" від 03.12.1990 р., зміни та доповнення до нього.
2. Постанова Кабінету Міністрів України "Про регулювання цін" від 23.12.1992 р.
3. Аргус М.М. Формування механізму ціноутворення в умовах ринкової економіки : монографія. – Тернопіль : Економічна думка, 2002. – 524 с.
4. Литвиненко Я.В. Сучасна політика ціноутворення : навч. посібник. – К. : Вид. центр МАУП, 2001. – 274 с.
5. Пінішко В.С., Мединська Т.В. Ціни і ціноутворення : навч.-метод. посібник. – Львів : Вид-во ЛКА, 2002. – 346 с.
6. Тормоса Ю.Г. Ціни і цінова політика : навч.-метод. посібник. – К. : Вид. центр КНЕУ, 2003. – 422 с.

УДК 336.531.2: 339.924

Доц. І.Б. Хома, канд. екон. наук;
бакалавр Н.В. Пенгрин – НУ "Львівська політехніка"

ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ДОМІНАНТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ У СВІТОВІ СТРУКТУРИ

Висвітлено економічну доцільність інтеграції України в ЄС в контексті формування державної стратегії в боротьбі за перерозподіл міжнародних інвестиційних потоків. Встановлено, що глобалізаційні процеси є об'єктивною рисою сучасного етапу розвитку суспільства, які несуть для економіки кожної держави як нові можливості, так і загрози. Тому варто усвідомити, що економічну інтеграцію для України в жодному разі не можна розглядати як чинник, який обов'язково забезпечить значне економічне зростання.

Ключові слова: інтеграція, економічна система України, прямі іноземні інвестиції, інвестування, конкурентоспроможність.

Assoc. prof. I.B. Khoma; bachelor N.V. Penhryn – NU "L'viv's'ka Politekhnik"

Investment politics as the dominant European integration in the global structure

The article considers the economic expedience of the Ukrainian integration into the European Union in the context of the state strategy formation during the redistribution struggle for the international investment flows. It is set that globalization processes are the objective line of the modern stage of development societies, which carry for the economy of every state both new possibilities and threats. It is therefore coasted to realize that economic integration for Ukraine in any case can not be examined as a factor which will provide the considerable economy growing necessarily.

Keywords: integration, economy system of Ukraine, direct foreign investments, investing, competitiveness.

Актуальність проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки визначають глобалізацією економічного життя. Цей феномен сьогодні є пріоритетною домінантою планетного масштабу та характеризується широким діапазоном наукових підходів як до виявлення сутності глобальної економіки, так і до тенденцій і суперечностей її розвитку. Глобалізація економічної діяльності істотно впливає не лише на економічне життя, але й має політичні, соціальні, а також культурні наслідки. Ці наслідки все більше відчують практично всі країни і з-поміж них, звичайно, Україна, яка цілком усвідомлено, активно та цілеспрямовано рухається в напрямку інтеграції у світові структури. Вступ України у світову систему господарювання, створення відкритої конкурентоспроможної моделі економіки здебільшого залежить від рівня активності іноземних інвесторів на території України, інтенсивності руху капіталів і трудових ресурсів. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків супроводжується інтеграцією національної економіки у світове господарство. Україна розширює коло своїх торгових партнерів, співпрацює із країнами, які входять до різних регіональних об'єднань. Від правильного обраного та виправданого інтеграційного курсу значною мірою буде залежати ефективність використання іноземних інвестицій, можливість їх спрямування в русло національних інтересів, а також подальший соціально-економічний розвиток країни загалом [1].

Мета статті. Аналіз і вивчення особливостей інвестиційної взаємодії України з Європейським Союзом та визначення впливу іноземного капіталу на економіку країн-реципієнтів.

Виклад основного матеріалу. Досвід економічного розвитку різних країн засвідчує, що за певних умов іноземні інвестиції позитивно впливають на зростання економіки, тому всі країни світу ведуть активну конкурентну боротьбу за інвестиції. Практично не залишилося країн, які б не були задіяні в процесі міжнародної інвестиційної співпраці [2].

Останнім часом інвестиції стали відігравати особливу роль у житті будь-якої країни пострадянського періоду. Коли є кошти, то їх можна інвестувати в основні фонди або в оборотні кошти, та якщо продукція має достатній ринок збуту, то можна "жити" досить респектабельно навіть в умовах нестабільної економіки. Але де знайти кошти тоді, коли нестабільність як в економіці, так і в законодавстві? Згідно з визначенням гроші є в інвесторів, але більшість їх знаходиться за кордоном, де фінансисти "грають" за своїми правилами. Вони готові вкладати гроші тільки в ті проекти, які принесуть їм найбільшу користь. Дослідженню проблеми інвестування економіки завжди надавали особливу увагу економічної думки. Це обумовлено тим, що інвестиції торкаються найглибших основ господарської діяльності, визначають процес економічного зростання загалом.

У сучасних умовах вони виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу з економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, зростання технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро – і макрорівнях. Активізація інвестиційного процесу є одним із надійніших механізмів соціально-економічних перетворень. Ситуація економічного розвитку, яка склалась зараз в Україні, дуже складна.

Серед багатьох причин, що сприяли економічній кризі та утримують перехід України на траєкторію економічного зростання, чи не найголовнішою є низька інвестиційна активність. На поточну дату обсяг ВВП порівняно з 1991 р. скоротився майже вдвічі. При цьому абсолютна більшість відтворювальних ресурсів ледве покриває фізичне зношування виробничого апарату, а чистого нагромадження (приріст основного капіталу) практично немає. Ця тенденція тісно пов'язана з явищами щорічного падіння обсягів капітальних вкладень, постійним зменшенням бюджетного фінансування народного господарства. З 1998 по 2008 рр. обсяг капітальних вкладень скоротився на 78,2 % [3].

Зношування основних фондів у деяких галузях досягло критичного рівня і не компенсується новими капітальними вкладеннями. У забезпеченні виходу економіки з кризового стану і стабільного її розвитку вирішальну роль відіграє науково обґрунтована інвестиційна політика держави. Саме вона визначає реальні джерела, напрями, структуру інвестицій, здійснює раціональні та ефективні заходи для виконання загальнодержавних, регіональних і місцевих соціально-економічних і технологічних програм, відтворює процеси на макро- й мікроекономічному рівнях. Водночас держава повинна створювати сприятливий інвестиційний клімат з метою ширшого залучення іноземних інвесторів на взаємовигідних засадах поряд з внутрішніми інвестиціями. Загальновідомо, що ефективне реформування економіки будь-якої країни, її структурне перетворення з якісним оновленням товаровиробництва, ринкової та соціальної інфраструктури немислимі без відповідних капіталовкладень, тобто без належного інвестування. Без надійних капіталовкладень неможливо забезпечити створення і впровадження новітніх технологій, систем сучасної організації та управління товаровиробництвом і збутом продукції, розвиток ринкової інфраструктури, інформатизацію суспільства тощо. Це фундаментальні основи для забезпечення конкурентоспроможності національного товаровиробництва, без чого не може бути й успішної інтеграції нашої країни в Європейське співтовариство. Складні відтворювальні процеси відбуваються виключно на базі інвестування. Чим воно активніше, тим швидші темпи відтворення і ефективність ринкових перетворень. Крім того, інвестиції дають змогу впроваджувати науково-технічні досягнення у виробництво і на цій основі забезпечувати зростання ВВП, продуктивності праці, реальних доходів на душу населення, а також вирішувати багато соціальних проблем. Дослідженнями встановлено пряму залежність між темпами зростання ВВП та інвестиціями, бо конкурентоспроможність і темпи розвитку підприємства визначають інвестиціями. Без них виробничо-господарська структура будь-якої форми власності приречена на банкрутство. Тому в розвинених країнах надають особливу увагу інвестиційній діяльності. Органи державного управління в них використовують широкий спектр методів інвестиційного стимулювання: прискорена амортизація; раціональна податкова політика; кредити та регулювання банківських відсоткових ставок; заохочення лізингу.

В Україні ж досі не створено обґрунтованої системи державної підтримки інвестиційної діяльності підприємств. Тому, в інвестиційній діяльності країни утворилося замкнене коло, коли недоінвестування народного господарства

посилює спад виробництва, що, своєю чергою, спричиняє зниження інвестиційних можливостей суб'єктів господарювання та держави. Вивести Україну з цієї ситуації може лише обґрунтована інвестиційна політика держави [4].

Із різних форм іноземних інвестицій найбільше значення для модернізації економіки, технологічного розвитку мають прямі іноземні інвестиції. Це обумовлено низкою причин: по-перше, прямі іноземні інвестиції – довготермінове додаткове джерело капітальних вкладень у виробництво товарів і послуг, крім того, у більшості випадків їх здійснюють у вигляді передачі сучасних технологій, ноу-хау, новітніх методів управління та маркетингу; по-друге, вони не є тягарем для державного бюджету; по-третє, за правильного розміщення прямі іноземні інвестиції можуть прискорити відновлення профільних галузей і регіонів, активізувати конкуренцію товаровиробників.

В економіці України в цьому плані склалася непроста ситуація. Держава, що збідніла внаслідок гострої економічної кризи, втрачає надійні джерела потрібного інвестування. І тепер, прагнучи хоча б із чималим запізненням відродити й активізувати політику відтворення як основу стабілізації та оновлення національного товаровиробництва, наразилася на протидію певних політичних і економічних сил. Концентрація фінансового капіталу у сферах нових структур, тіньового обігу та банківської системи, які не прагнуть до виробничого інвестування, по суті, гальмує відтворювальні процеси, економічну стабілізацію і зростання. Аналіз надходження іноземних інвестицій в Україну свідчить, що на сьогодні ця молода незалежна держава ще не створила належної бази для залучення капіталів з-за кордону. Тому найважливішими умовами залучення прямих іноземних інвестицій є стабілізація макроекономічного середовища, а також удосконалення законів і нормативних актів. Але, водночас, ці питання не можна вирішити без загальної соціально-економічної стабілізації у країні. Найістотнішою перешкодою для діяльності іноземних інвесторів в Україні є недосконалість відповідного законодавства. Спроби вдосконалення нормативних актів згідно із завданнями України, а також мотивації іноземних партнерів зумовили часті зміни в українському законодавстві. Досі не запропоновано жодного законодавчого акту, який би був достатньо відпрацьованим та універсальним. Ускладнює ситуацію і практика коригування нормативних актів під час їхнього руху від верхніх рівнів управління до нижніх. Це пов'язано з тим, що закони та постанови мають часто декларативний характер. Тому органи управління нижчих рівнів трактують їх на свій розсуд. До головних чинників, що стримують формування економічного середовища, сприятливого для залучення прямих іноземних інвестицій, можна віднести також і невизначеність пріоритетів ринкового трансформування економіки та повільність процесів приватизації. Проблеми соціально-психологічного характеру в залученні прямих іноземних інвестицій пов'язані з відсутністю ринкового менталітету у вітчизняних бізнесменів, що виявляється у їхній нездатності самостійно приймати відповідальні рішення, швидко орієнтуватись у мінливому економічному середовищі. Залученню прямих іноземних інвестицій перешкоджають нерозвиненість комунікаційних засобів, незабезпеченість повною, надійною нормативно-правовою та ко-

мерційною інформацією. Тому для стимулювання залучення прямих іноземних інвестицій та усунення негативних тенденцій в економіці України доцільно здійснити низку заходів, орієнтуючись на принципи:

- стабільності основних законодавчих актів щодо умов іноземного інвестування;
- диференційованого підходу до податкових та інших пільг для іноземних інвесторів з урахуванням обсягів і форм інвестування, а також пріоритетів у розвитку економіки України;
- надійності, доступності та оперативності організаційного та інформаційного забезпечення залучення іноземних інвестицій.

Політика України як молодої незалежної держави щодо активізації процесу залучення ПІІ, насамперед, пов'язана з ринковим соціально-економічним трансформуванням суспільства. Отже, створення загальнополітичних, правових та інституціональних умов, сприятливих для інвестування, є одночасно як передумовою, так і результатом успішних реформ у нашій державі. Говорячи про іноземні інвестиції треба зважати на світовий досвід, який показує, що найбільших успіхів у залученні іноземних інвестицій досягають ті країни, які, по-перше, ставлять таку мету, як пріоритетну в своїй економіці, по-друге, використовують, можливо, більший набір заходів.

Отже, треба зазначити, що загалом інвестиційно-підприємницький клімат України є складним. Залучаючи до країни іноземний капітал, не варто забувати, що з нинішньої кризи Україну виведуть лише власні зусилля. Не варто надавати підприємствам з іноземними інвестиціями податкові пільги, яких не мають вітчизняні, зайняті в тій же сфері діяльності. Як показав досвід, такий захід майже не впливає на інвестиційну активність іноземного капіталу, але призводить до виникнення на місці колишніх українських виробництв підприємств із формальною іноземною участю, які претендують на пільгове оподаткування. Потрібно намагатися створити сприятливий інвестиційний клімат не тільки для іноземних інвесторів, але й для вітчизняних.

ПІІ є одним з основних елементів інтернаціоналізації світової економіки, тому Україні потрібно, максимально використовуючи переваги інтеграції, одночасно протистояти її негативним наслідкам, щоб посісти гідне місце у світовому господарстві.

Інтеграційні процеси – універсальна закономірність сучасної епохи, яка виявляється як у середовищі сучасних економік, так і у сфері міждержавних відносин. Найтісніша інтеграційна взаємодія відбувається в ЄС, який створено внаслідок тривалого поетапного зближення економік західноєвропейських країн. Європейський Союз – одне з найпривабливіших об'єднань. Яскравим свідченням цього є те, що за півстолітню історію кількість його дійсних членів зросла більше, ніж учетверо. Незважаючи на всі проблеми та кризи, у ЄС постійна репутація найпривабливішої частини Європи, а також одного з найвпливовіших світових гравців та основного постачальника інвестицій у всі країни світу.

Євросоюз – наймогутніше економічне утворення за сукупністю багатства, освіти та професійно-технічної підготовки населення, якісним рівнем інфраструктури, внеском у розвиток світової культури, науки і технологій. Тому, вибір України економічної системи ЄС за стратегічний вектор і мету

своєї системної суспільної трансформації є об'єктивно зумовлений усім ходом її тривалого суспільно-економічного поступу і, без сумніву, відкриває якісно нові підходи подальшого розвитку й розквіту. З економічного погляду, вступ України до ЄС може сприяти притоку іноземних інвестицій, запровадження новітніх технологій, реструктуризації економіки, відкривати доступ до європейського ринку товарів і послуг, що забезпечить конкурентоспроможність країни та підвищення життєвого рівня населення [5].

Висновки. Отже, глобалізаційні процеси є об'єктивною рисою сучасного етапу розвитку суспільства, що несуть для економіки кожної держави як нові можливості, так і загрози. Тому варто усвідомити, що економічну інтеграцію для України в жодному разі не можна розглядати як чинник, який обов'язково забезпечить значне економічне зростання. Для використання можливостей економічної інтеграції потрібне, насамперед, забезпечення національної конкурентоспроможності у глобальному середовищі, в іншому випадку глобалізація, може спричинити деформацію національної економіки.

Література

1. Жаліло Я.А., Базилук Я.Б., Белінська Я.В. та ін. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації / за ред. Я.А. Жаліла. – К. : Вид. центр НІСД, 2005. – 236 с.
2. Гой І.В., Бабій І.В. Проблеми інтеграції України в світові логістичні структури // Вісник Хмельницького національного університету. – 2008. – № 2. – С. 130-136.
3. Диха М.В. Теоретичні основи дослідження глобальної конкурентоспроможності країни // Вісник Хмельницького національного університету. – 2008. – № 1. – С. 96-101.
4. Кваша С., Патика Н. Напрями і проблеми інтеграції України у світовий економічний простір // Економіка України. – 2001. – № 9. – С. 77-81.
5. Інформація Держкомстату України. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.